

NORGES HØYESTERETT

Den 26. oktober 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Bårdsen, Bull og Bergsjø i

HR-2017-2026-U, (sak nr. 2017/1596), sivil sak, anke over kjennelse:

Fred. Olsen
Merethe E. Nergaard
Andrea M. Nergaard
Caroline M. Nergaard
Olav A. Nergaard
Anette S. Olsen
Thomas P. Jepsen
Sofie E. Jepsen
Kristine G. Olsen
Kristin G. Santana
Severin R. Santana

(advokat Bettina Banoun
advokat Thor Leegaard)

mot

Staten v/Domstoladministrasjonen

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder krav om erstatning for sakskostnader i medhold av tvisteloven § 20-12 på grunn av feil ved rettens behandling av saken.
- (2) Oslo tingrett avsa 12. februar 2016 dom i sak mellom staten v/Skattedirektoratet og – blant andre – de 11 partene som nå har fremmet erstatningskrav mot staten v/Domstoladministrasjonen.
- (3) Staten v/Skattedirektoratet anket dommen fra tingretten. Ankesaken startet i Borgarting lagmannsrett 22. august 2017. Staten v/Skattedirektoratet var representert ved advokater hos Regjeringsadvokaten. Lagdommer Fanny Platou Amble var utpekt som rettens administrator. Før lagdommer Amble tiltrådte som dommer, arbeidet hun i mange år ved

Regjeringsadvokatens kontor. Ved innledningen av rettsmøtet den første rettsdagen redegjorde hun for egen habilitet, herunder sitt tidligere arbeidsforhold og forholdet til sakskomplekset. Basert på denne redegjørelsen ble det av ankemotpartene fremmet habilitetsinnsigelse.

- (4) Etter at en ny dommer hadde trådt inn i dommer Ambles sted for å være med på å avgjøre habilitetsspørsmålet, ble det samme dag avsagt kjennelse med slik slutning.

"Lagdommer Fanny Platou Amble viker ikke sete."

- (5) Samtlige ankemotparter for lagmannsretten erklærte da at kjennelsen ville bli påanket til Høyesterett. Det ble samtidig begjært utsettelse av saken i påvente av Høyesteretts avgjørelse. Lagmannsretten tok ikke kravet om utsettelse til følge. Ankeforhandlingen fortsatte.
- (6) Den 24. august 2017 stilte forberedende dommer i Høyesterett anken i bero inntil ankeforhandlingen i lagmannsretten var avsluttet. Dette skjedde under henvisning til at adgangen til å få behandlet en saksstyrende avgjørelse, faller bort når rettsmøte for sluttbehandling innledes, jf. tvisteloven § 29-2 andre ledd, jf. tredje ledd første punktum, jf. § 30-3 første ledd. Ankesaken ble senere hevet ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 2. oktober 2017.
- (7) I lys av det som hadde kommet frem gjennom ankeerklæring og tilsvar til Høyesterett, begjærte ankemotpartene for lagmannsretten omgjøring av habilitetskjennelsen. Ved kjennelse 25. august 2017 avsa lagmannsretten ny kjennelse med slik slutning:

"Lagdommer Fanny Platou Amble viker sete."

- (8) Avgjørelsen hadde som konsekvens at ankeforhandlingen måtte startes på nytt med nytt dommerpanel og ny administrator.
- (9) *Fred. Olsen, Merethe E. Nergaard, Andrea M. Nergaard, Caroline M. Nergaard, Olav A. Nergaard, Anette S. Olsen, Thomas P. Jebens, Sofie E. Jebens, Kristine E. Olsen, Kristin G. Santana og Severin R. Santana* har i fellesskap fremsatt krav mot staten v/Domstoladministrasjonen. De krever erstatning for den tiden to advokater og én advokatfullmektig brukte i retten og for tid som medgikk til å avdekke de faktiske forhold, fremskaffe relevante rettskilder, skrive anke samt to prosesskriv, forberede muntlig forhandling av habilitetsspørsmålet og fremsette krav om sakskostnader. Kravet gjelder 76 timers arbeid. Det er krevd dekket salær med 310 000 kroner og utlegg med 3 100 kroner. Til sammen utgjør kravet 391 375 kroner inkludert merverdiavgift, med tillegg av eventuelle rettsgebyrer. Det er ellers særlig vist til at det er lagmannsrettens beslutninger alene som har forårsaket tidsbruken som kreves erstattet, blant annet at lagmannsretten ikke tok opp habilitetsspørsmålet med partene på forhånd, selv om det hadde vært kontakt mellom dommeren og Regjeringsadvokatens kontor.
- (10) *Staten v/Domstoladministrasjonen* har inngitt tilsvar hvor staten erkjenner ansvar, men bestrider kravets størrelse. Det er vist til at antallet timer som kreves dekket, må ses i sammenheng med timeprisen. Særlig kostbar bistand kan ikke nødvendigvis kreves erstattet. Det er nedlagt slik påstand:

"Staten ved Domstoladministrasjonen betaler merkostnader som følge av reassumeringen av sak 16-091081ASD-BORG/01, jf. tvisteloven § 20-12 til Fred. Olsen, Merete E. Nergaard, Andrea M. Nergaard, Caroline M. Nergaard, Olav A. Nergaard, Anette S. Olsen, Thomas P.

Jebsen, Sofie E. Jebsen, Kristine E. Olsen, Kristin G. Santana og Severin R. Santana, fastsatt etter rettens skjønn."

- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker: Behandlingen av erstatningskrav etter tvisteloven § 20-12 skjer etter reglene om anke over kjennelser så langt de passer. Utvalget viser for øvrig til Rt-2008-1716 avsnitt 11–17.
- (12) Staten har erkjent ansvar. Staten har ikke hatt innsigelser med hensyn til hvilke omkostninger det kreves erstatning for: Kostnader knyttet til ankeforhandlinger, forhandlinger om habilitetsspørsmålet, utarbeidelse av anke og to prosesskriv, samt arbeid med utforming av erstatningskravet. Høyesteretts ankeutvalg må legge dette til grunn, jf. tvisteloven § 11-2. Staten har heller ikke innvendinger mot timeprisen eller antall arbeidede timer, isolert sett. Men det samlede kravet er, etter statens syn, høyere enn det som kan kreves erstattet, ettersom det overstiger det "nødvendige". Det er vist til at etter § 20-5 første ledd andre punktum skal retten, ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, legge vekt på "om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem".
- (13) Ankeutvalget bemerker at etter ordlyden i tvisteloven § 20-12 omfatter statens ansvar partens "sakskostnader på grunn av feil ved rettens behandling av saken". Det er ikke tatt noen reservasjon etter mønster fra § 20-5 første ledd andre punktum. Forarbeidene til tvisteloven berører ikke forholdet mellom erstatningsregelen for en parts merkostnader på grunn av rettergangsfeil i § 20-12, og den alminnelige rammen for hva en part kan kreve dekket av sin motpart etter § 20-5. Ved erstatningsutmålingen er det da – i mangel på støtte for en annen løsning i lovens ordlyd eller i forarbeidene – nærliggende å bygge på alminnelige erstatningsrettslige prinsipper, se til sammenligning Rt-2008-1716 avsnitt 17.
- (14) Høyesteretts ankeutvalg har i tidligere avgjørelser lagt til grunn at uttrykket "sakskostnader" i § 20-12 er avgrenset til kostnader som etter sin art anses som "sakskostnader" også ellers i kapittel 20, jf. Rt-2009-633 avsnitt 25–26 og Rt-2011-1492. I kjennelsen fra 2011 er det dessuten fremholdt at det må gjelde kostnader som parten vil kunne få dekket "som ordinære kostnader etter tvisteloven § 20-5". Ankeutvalget fremholdt at dette innebærer "at det bare er partens nødvendige kostnader som kan kreves dekket". Dette må forstås som en referanse til nødvendighetskriteriet etter § 20-5 første ledd, herunder første ledd andre punktum om at det ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, skal legges vekt på "om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem".
- (15) Etter ankeutvalgets syn kommer likevel spørsmålet om å begrense kostnadsansvaret fordi kostnadene har gått ut over det som må anses rimelig og nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5, i et annet lys når det er tale om statens erstatningsansvar etter tvisteloven § 20-12 for rettergangsfeil, enn ved fastsetting av kostnadsansvaret for den ene parten i saken overfor den andre etter reglene i § 20-2 til § 20-4. Tatt i betraktning at det dreier seg om et erstatningskrav mot staten for utgifter forårsaket av feil fra domstolenes side, bør domstolene være svært tilbakeholdne med å sette erstatningen ned med den begrunnelse at utgiftene fremstår som urimelig høye. Den rett som skal avgjøre erstatningsspørsmålet, er normalt heller ikke godt plassert for å avgjøre om prosessopplegget til den erstatningsberettigede part har vært unødvendig omfattende og kostbart.
- (16) Ankeutvalget bemerker at dette dreide seg om en omfattende skattesak. Den aktuelle timesatsen ligger innenfor det næringslivskunder må være forberedt på å betale for høyt spesialisert advokathjelp. Også staten som motpart benyttet tre advokater under saken. Det

foreligger da ikke grunnlag for å fastslå at de sakskostnadene som kreves erstattet, er unødvendig høye.

- (17) Kravet må da etterkommes i sin helhet. Med rettsgebyrer utgjør dette 393 473 kroner.
- (18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

Staten ved Domstoladministrasjonen betaler merkostnader som følge av reassumeringen av sak 16-091081ASD-BORG/01, jf. tvisteloven § 20-12, til Fred. Olsen, Merethe E. Nergaard, Andrea M. Nergaard, Caroline M. Nergaard, Olav A. Nergaard, Anette S. Olsen, Thomas P. Jebsen, Sofie E. Jebsen, Kristine E. Olsen, Kristin G. Santana og Severin R. Santana, med 393 473 – trehundreognittiretusenfirehundreogsyttire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Henrik Bull
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: